

Met een reuzenstap melkproductiere

Er is hard gemolken afgelopen jaar. Voor het eerst tikten de Nederlandse melkkoeien de grens van 9000 kg melk aan. Dat blijkt uit de jaarlijkse mpr-statistieken van Coöperatie CRV. Ook de levensproductie nam weer toe na een duikeling een jaar eerder. Het aantal mpr-bedrijven nam wel fors af.

TEKST INGE VAN DRIE

Niet eerder lag de melkproductie per koe in Nederland op zo'n hoog niveau. Afgelopen boekjaar doorbraken de Nederlandse melkkoeien die aan melkproductieregistratie (mpr) deelnemen, voor het eerst de grens van 9000 kg gemiddeld. Coöperatie CRV tekende in het boekjaar 2017-2018, dat loopt van 1 september 2017 tot en met 31 augustus 2018, een rollend jaargemiddelde op van 9123 kg melk met 4,35% vet en 3,57% eiwit (tabel 1). Vergeleken met vorig jaar is dat een stijging van maar liefst 417 kg melk.

Sinds de introductie van het rollend jaargemiddelde begin deze eeuw hebben de Nederlandse melkkoeien niet zo'n sprong voorwaarts gemaakt in melkplas. Ter vergelijking: vijf jaar geleden lag de gemiddelde melkproductie – in een toen wat tegenvallend mpr-jaar – nog op 8217 kg melk.

Ook de winst in kilogrammen vet en eiwit is fors. Met een toename van 32 kilo produceerden de mpr-koeien afgelopen jaar gemiddeld 723 kilo vet en eiwit. Het economisch jaarresultaat (ejr) kwam uit op 2074 euro, ruim negentig euro hoger dan vorig boekjaar.

Vier bedrijven passeren 14.000 kg

De progressie in melkproductie zal geen verbazing wekken. De hoge melkprijs in het najaar van 2017 nodigde melkveehouders uit om hard te melken. Ook de ambitie van melkveehouders om – in 2017 – binnen de toegestane gve-ruimte zoveel mogelijk melk te produceren zal een rol hebben gespeeld bij die stijging in melkproductie. En weliswaar zullen de droge zomermaanden van 2018 de melkproductie wat getemperd hebben, in de mpr-jaarstatistieken lijkt dat effect nauwelijks zichtbaar.

naar cord

De productiestijging komt niet alleen tot uiting in de gemiddelde melkplas per koe. Ook in het klassement van bedrijven met de hoogste melkproductie per koe (tabel 2) is die toename in melkplas zichtbaar. Slaagde er in het boekjaar 2016-2017 geen enkel bedrijf in een rollend jaargemiddelde van meer dan 14.000 kg melk te realiseren, dit jaar lukt dat vier bedrijven. De nummers één en twee benaderen zelfs de 15.000 kg melk.

Nog een wapenfeit van de topmelkers: zeven van de tien overstijgen 2900 euro ejr. Vorig jaar slaagden alleen lijst-

aanvoerders Siemen en Jan Siemen van Berkum daarin. De Friese melkveehouders Harm, Hillie en Jacco van der Mark uit Veenwouden lossen hun provinciegenoten af en prijken dit jaar op de eerste plek. Hun 118 automatisch gemolken koeien kwamen uit op een rollend jaargemiddelde van 14.865 kg met 3,82% vet en 3,56% eiwit, goed voor 1097 kilo vet en eiwit en een economisch jaarresultaat van 3229 euro. In mei 2015 namen de Friese melkveehouders een nieuwe, rondom open stal met zandligboxen, een dichte vloer en twee melkrobots in

	2016-2017	2017-2018	
DALING AANTAL MPR-BEDRIJVEN	14.751	14.122	↘
STIJGING LEVENSPRODUCTIE BIJ AFVOER (KG MELK)	29.845	30.343	↗
STIJGING MELKPRODUCTIE (KG MELK PER KOE)	8.706	9.123	↗

provincie	aantal mpr-bedrijven	gem. aantal koeien per bedrijf	huidige gem. lft.	kg melk	% vet	% eiwit	kg vet	kg eiwit	kg vet en eiwit	ejr
Zeeland	182	109	4.05	10.040	4,23	3,53	425	355	780	2.247
Flevoland	250	140	4.05	9.617	4,34	3,55	417	342	759	2.178
Noord-Brabant	1.856	105	4.04	9.543	4,34	3,57	414	341	755	2.169
Limburg	448	104	4.04	9.291	4,33	3,57	402	332	734	2.111
Gelderland	2.420	90	4.07	9.145	4,39	3,58	401	328	729	2.090
Overijssel	2.661	90	4.07	9.134	4,38	3,59	400	328	728	2.088
Drenthe	898	112	4.07	9.150	4,31	3,55	395	325	720	2.067
Groningen	723	121	4.08	8.983	4,35	3,55	391	319	710	2.037
Friesland	2.164	115	4.07	8.933	4,34	3,57	388	319	707	2.030
Noord-Holland	747	94	4.08	8.855	4,32	3,56	383	315	698	2.005
Utrecht	846	80	4.09	8.756	4,33	3,56	379	312	691	1.984
Zuid-Holland	927	87	4.10	8.727	4,31	3,54	376	309	685	1.970
Nederland 2017-2018	14.122	100	4.07	9.123	4,35	3,57	397	326	723	2.074
Nederland 2016-2017	14.751	102	4.07	8.706	4,36	3,57	380	311	691	1.983
Nederland 2015-2016	14.951	101	4.07	8.663	4,38	3,55	380	307	687	1.968*
Nederland 2010-2011	16.048	80	4.08	8.387	4,40	3,54	369	297	666	2.141

* = vanwege nieuwe wegingsfactoren is het ejr vanaf 2016 niet te vergelijken met dat van eerdere jaren

Tabel 1 – Rollend jaargemiddelde per provincie en over heel Nederland (1 september 2017-31 augustus 2018)

naam, woonplaats	aantal koeien	lft.	kg melk	% vet	% eiwit	kg vet	kg eiwit	ejr	tkr
mts. H., H. en J. van der Mark-Harmsma, Veenwouden (Fr.)**	118	5.01	14.865	3,82	3,56	568	529	3.229	403
vof Jongsteins, Hoogblokland (Z.H.)*	117	5.00	14.839	3,62	3,40	538	504	3.075	446
melkveebedrijf Van Berkum, Elahuizen (Fr.)*	272	4.07	14.370	3,65	3,47	525	499	3.029	405
Vreba Melkvee bv, De Rips (N.Br.)*	235	4.01	14.249	3,83	3,35	546	478	2.986	470
mts. P. en M. Bosscha, Bant (Fl.)**	63	4.02	13.579	3,89	3,52	529	478	2.948	456
zuivelboerderij Wismans-van Fessem, Oosterhout (N.Br.)**	72	4.05	12.996	4,22	3,57	548	463	2.921	449
J. J. M. Nieuwenhuizen, Zevenhoven (Z.H.)**	121	4.04	13.004	4,28	3,51	556	456	2.910	427
mts. Y. J. en J. G. de Haan-de Vries, Hemrik (Fr.)*	82	4.09	13.667	3,80	3,43	519	469	2.897	467
mts. A. J. en R. A. Groot Roessink-Wijnbergen, Lochem (Gld.)	99	4.08	12.430	4,58	3,55	569	442	2.874	414
B. de Wild, Putten (Gld.)	33	5.10	13.217	4,15	3,38	549	447	2.860	392

Tabel 2 – Top tien actieve mpr-bedrijven voor ejr met minimaal zes erkende monsternames in het mpr-jaar 2017-2018 (* = driemaal daags melken, ** = melkrobot)

gebruik en sinds die tijd is de productie flink gestegen. Vorig boekjaar bezetten ze de vierde plek in het topmelkersklassement en waren ze al het best presterende robotbedrijf.

Ook vof Jongsteins van Cees de Jong uit Hoogblokland stond vorig jaar al in de top tien. De Jong klimt in het klassement van de achtste naar de tweede plaats met dank aan een productie van 14.839 kg melk en een ejr van 3075 euro bij drie maal daags melken.

Van der Mark en De Jong zijn niet de enigen in de top tien die hun koeien vaker dan twee keer per dag melken. In totaal acht bedrijven uit de top tien melken hun koeien automatisch of staan drie keer per dag in de melkstal.

Ruim 600 mpr-bedrijven minder

De gulle melkgift is niet het enige wat in het oog springt in de mpr-statistieken. Opmerkelijk is ook de forse afname in het aantal mpr-bedrijven met ruim 600 stuks. Het gros daarvan zal gestopt zijn met melken, wellicht door deelname aan de stoppersregeling of juist vanwege het te gelde maken van fosfaatrechten. Dat betekent een afname van het aantal mpr-bedrijven met 4,3 procent tot 14.122 stuks (tabel 1), de sterkste terugloop in tien jaar tijd. Dat contrasteert met de afgelopen vier jaar, toen juist steeds relatief weinig bedrijven de mpr – of de hele bedrijfsvoering – staakten.

jaar	aantal*	dagen opfok	prod. levensd.**	dagen na laatste proefmelking	dagen levensd.***	aantal kalvingen	gem. tus- senkalftijd	melkdagen per tkt	dagen droog per tkt	melkdagen totaal	kg melk per melkdag
2017-2018	318.712	781	1.216	28	2.025	3,4	408	351	56	1080	28,1
2016-2017	354.451	784	1.222	29	2.035	3,4	410	353	58	1084	27,5
2015-2016	286.347	786	1.276	30	2.092	3,5	413	354	59	1129	27,4
2010-2011	269.072	795	1.264	34	2.093	3,4	417	355	62	1112	27,3
2005-2006	241.679	800	1.264	45	2.109	3,4	412	347	65	1108	26,0
2000-2001	228.102	803	1.132	48	1.983	3,2	400	335	65	990	25,2

* = aantal koeien met maximaal 150 dagen tussen laatste proefmelking en afmelding

** = dagen tussen eerste kalfdatum en datum laatste monsternam

*** = dagen tussen geboorte en laatste afvoerdatum (som van dagen opfok, productieve levensduur en dagen na laatste proefmelking)

Tabel 3 – Levensduur afgevoerde stamboekkoeien per jaar van afvoer

naam, woonplaats	aantal koeien	leeftijd in dagen	dagen droog	produc- tiedagen	kg melk	% vet	% eiwit	kg vet	kg eiwit	kg vet en eiwit	kg melk per dag	aantal lactaties
D. W. en E. W. Somsen-Eenink, Aalten (Gld.)	12	3.651	347	2.511	79.126	4,48	3,55	3.542	2.806	6.348	31,5	6,9
J. Blom, Wervershoof (N.H.)	6	3.346	287	2.289	62.780	5,09	3,92	3.198	2.459	5.657	27,4	6,0
R. W. J. Scholten, Bentelo (Ov.)	6	3.738	414	2.535	69.915	4,35	3,66	3.040	2.562	5.602	27,6	7,5
P. C. A. Borst, Schagen (N.H.)	6	3.121	238	2.137	64.224	4,73	3,74	3.041	2.400	5.441	30,1	6,2
Smit-Krul cv, Ursem (N.H.)	9	3.543	398	2.310	72.761	3,97	3,45	2.888	2.511	5.399	31,5	7,1
W. P. Schep, Langerak (Z.H.)	12	3.489	364	2.362	69.803	4,13	3,51	2.882	2.453	5.335	29,6	7,2
vof H. en J. F. Eshuis, Loozen (Ov.)	13	3.148	268	2.115	61.378	4,80	3,70	2.947	2.273	5.220	29,0	5,5
mts. A. M. en A. Verwaal, Lopik (U.)	9	3.995	420	2.550	67.121	4,40	3,36	2.953	2.252	5.205	26,3	8,2
mts. Kortleve-Kooijman, Noordeloos (Z.H.)	16	3.370	334	2.281	69.670	3,99	3,36	2.777	2.340	5.117	30,5	6,1
mts. Blauw-Post, Eursinge (Dr.)**	28	2.822	251	1.828	63.157	4,48	3,58	2.831	2.260	5.091	34,5	5,3

Tabel 4 – Top tien bedrijven met hoogste levensproductie bij afvoer op basis van kilogrammen vet en eiwit (minimaal tien afgevoerde dieren, 1 september 2017-31 augustus 2018)

Verhoudingsgewijs kende de provincie Drenthe dit jaar de meeste afhakers (-6,0%), op de voet gevolgd door Noord-Brabant (-5,7%) en Gelderland (-5,4%). In de provincies Zeeland (-1,1%) en Flevoland (-1,6%) lag de daling in het aantal mpr-bedrijven op een aanmerkelijk lager niveau. Toeval of niet, dat zijn ook de provincies met de hoogste melkproductie. De Zeeuwse koeien kraken zelfs de grens van 10.000 kg melk.

De afname in aantal bedrijven heeft ook effect op het aantal mpr-koeien. Dat daalde met ruim 90.000 stuks tot 1,41 miljoen. Wat omvang betreft is de koeienpopulatie daarmee weer terug op het niveau van het boekjaar 2014-2015. In Noord-Brabant nam het aantal koeien het hardst af, zowel in absolute aantallen (-17.664) als percentagegewijs (-8,3%).

Het in werking treden van het fosfaatrechtenstelsel op 1 januari 2018 heeft wel effect gehad op de omvang van de Nederlandse mpr-bedrijven. Die stagneert. Telde een gemiddeld mpr-bedrijf vorig jaar nog 102 koeien, nu zijn dat er precies honderd. De enige provincie die niet achteruit boert in het gemiddelde aantal koeien per bedrijf, is Flevoland. Met 140 koeien telt de jongste provincie van Nederland gemiddeld ook veruit de grootste bedrijven.

Levensduur daalt opnieuw

Net als de melkproductie heeft ook de levensproductie zich afgelopen jaar positief ontwikkeld. Coöperatie CRV berekende dat de koeien die in het boekjaar 2017-2018 werden afgevoerd, gemiddeld in hun leven 30.343 kg melk hadden geproduceerd met 4,35% vet en 3,54% eiwit, goed voor 2395 kg vet en eiwit. Dat is een stijging van bijna 500 kg melk en 41 kg vet en eiwit. Een deel van de duikeling in levensproductie in voorgaand boekjaar is daarmee weer goedge maakt, maar helemaal terug op het oude niveau is de levensproductie nog niet.

In de afgelopen tien jaar kwam de levensproductie in zeven boekjaren hoger uit dan in het huidige boekjaar. De fosfaatregelgeving zal voor een deel debet zijn aan die achterblijvende levensproductie. Veel ruimte om koeien wat langer aan te houden hebben veehouders niet. Ze ruimden daardoor relatief veel koeien op, waaronder soms ook jonge koeien. Coöperatie CRV telde in totaal bijna 319.000 afgevoerde koeien (tabel 3). Dat zijn er weliswaar minder dan een jaar geleden, toen veehouders ruim 354.000 melkkoeien afvoerden, maar in de jaren daarvoor noteerde CRV voor het laatst in het boekjaar 1999-2000 meer dan 300.000 afgevoerde koeien. Ook de levensduur nam voor het vierde opeenvolgende jaar af. De koeien die afgelopen boekjaar werden afgevoerd, waren gemiddeld 2025 dagen oud. Dat is tien dagen jonger dan de afgevoerde koeien vorig boekjaar. Toch zijn er uit de statistieken van de afgevoerde koeien ook positieve ontwikkelingen op te maken. Zo nam de lengte van de opfokperiode van deze koeien af met drie dagen tot 781, daalde de gemiddelde tussenkalftijd met twee dagen tot 408 en steeg de gemiddelde productie per melkdag met 0,6 kg tot 28,1 kg.

Somsen koploper levensproductie

De stijging in levensproductie is ook zichtbaar in het klassement voor levensproductie bij afvoer (tabel 4). Vorig jaar telde de top tien drie bedrijven met een levensproductie bij afvoer van meer dan 5000 kg vet en eiwit, dit jaar lukt dat alle bedrijven in de top tien. Lijstaanvoerder is de familie Somsen uit Aalten. Haar twaalf afgevoerde koeien reikten in hun leven tot een gemiddelde melkplas van 79.126 kg melk met 4,48% vet en 3,55% eiwit, goed voor 6348 kg vet en eiwit. Op royale afstand bezetten de familie Blom uit Wervershoof en de familie Scholten uit Bentelo de plekken twee en drie. |

HOOFDARTIKEL MPR NEDERLAND

provincie	naam, woonplaats	aantal koeien	lft.	kg melk	% vet	% eiwit	kg vet	kg eiwit	ejr	tkl
Friesland	mts. H., H. en J. van der Mark-Harmsma, Veenwouden**	118	5.01	14.865	3,82	3,56	568	529	3.229	403
	melkveebedrijf Van Berkum, Elahuizen*	272	4.07	14.370	3,65	3,47	525	499	3.029	405
	mts. Y. J. en J. G. de Haan-de Vries, Hemrik*	82	4.09	13.667	3,80	3,43	519	469	2.897	467
	mts. C. W. A. van den Hengel en G. E. de Bruin, Haule*	94	3.10	13.083	3,87	3,41	506	446	2.776	395
Groningen	mts. F. K., R. H., A. C. en G. R. Otten, Makkinga**	151	4.07	12.310	4,12	3,52	507	434	2.727	408
	mts. Mooijman, Westerwijtwerd*	153	5.05	13.730	3,71	3,31	509	454	2.819	421
	melkveehouderij D. van der Meulen, Blijham**	95	5.00	11.868	4,24	3,69	503	438	2.729	398
	Midwolder Melkvee, Midwolda**	164	4.06	12.322	4,15	3,49	511	430	2.719	392
Drenthe	J. A. H. G. Roelofs cv, Westeremden	213	4.05	11.451	4,38	3,68	501	422	2.660	392
	mts. J. W. M. A. en J. A. J. M. Vermeer-Wilke, Warfhuizen	102	4.03	11.442	4,52	3,49	517	400	2.608	373
	T. van Vliet, Nieuwlande*	93	4.05	13.036	3,95	3,40	515	444	2.786	430
	K. A. F. M. en L. P. J. Nooijen-Maas, Coevorden**	122	4.03	12.524	4,04	3,58	506	448	2.780	408
Overijssel	mts. W. Blauw, R. W. Blauw-Post en L. Blauw, Eursinge**	121	4.08	11.723	4,55	3,66	533	429	2.751	396
	M., W. en R. F. Hoogeveen-van den Berg, Vledderveen*	143	5.04	12.656	3,82	3,52	484	446	2.731	436
	melkveebedrijf De Hollander, Valthermond**	102	4.08	11.847	4,46	3,52	528	417	2.695	399
	P. A. M. Wielens, Haaksbergen	22	3.10	12.135	4,36	3,74	529	454	2.843	379
Gelderland	melkveebedrijf Reinders, Anevelde**	135	4.09	12.734	4,23	3,51	538	448	2.841	416
	A. J. M. Groote Wolthaar, Haarle**	95	4.05	12.537	4,25	3,57	533	448	2.832	384
	mts. Raamsteeboers-Poorterman, Hellendoorn*	136	4.04	13.011	3,94	3,45	512	449	2.800	404
	Udink cv, Markelo*	151	4.06	11.910	4,48	3,65	534	435	2.776	380
Utrecht	mts. A. J. en R. A. Groot Roessink-Wijnbergen, Lochem	99	4.08	12.430	4,58	3,55	569	442	2.874	414
	B. de Wild, Putten	33	5.10	13.217	4,15	3,38	549	447	2.860	392
	R. en S. Beulink, Zelhem**	106	4.09	12.627	4,16	3,58	525	453	2.835	410
	G. van Zoelen, Ommeren**	164	4.06	12.827	4,00	3,55	513	456	2.826	412
Noord-Holland	vof Banning-Krabbenborg, Mariënveld**	164	4.07	12.875	4,07	3,47	524	447	2.810	409
	mts. Van der Wind-van de Bosch, Woudenberg**	107	3.05	12.454	4,09	3,53	509	439	2.749	414
	H. J. A. Kuijer, Hoogland**	129	4.11	11.884	4,17	3,64	496	433	2.697	399
	K. van Vulpen, Hollandsche Rading**	105	4.03	12.349	4,12	3,39	509	418	2.669	430
Zuid-Holland	mts. W. J. en W. E. van de Bunt, Nieuwersluis	64	4.02	12.197	3,96	3,49	484	426	2.650	434
	J. T. J. Verkerk vof, Werkhoven**	92	4.08	12.134	3,95	3,52	480	427	2.646	437
	mts. Eelman, Oosterend	114	4.06	11.621	4,49	3,63	522	422	2.702	418
	vof Smit-Fit, Hauwert	40	5.00	12.002	4,29	3,46	515	415	2.664	428
Zeeland	vof Vendrig, Amsterdam**	51	4.06	11.927	4,17	3,51	497	418	2.641	407
	vof gebr. Posch, Westwoud**	197	4.05	11.558	4,32	3,60	499	416	2.636	409
	J. Wijnker, Avenhorn**	45	4.05	12.796	3,72	3,31	476	424	2.634	396
	vof Jongsteins, Hoogbloklant*	117	5.00	14.839	3,62	3,40	538	504	3.075	446
Noord-Brabant	J. J. M. Nieuwenhuizen, Zevenhoven**	121	4.04	13.004	4,28	3,51	556	456	2.910	427
	mts. J. en L. P. van den Bergh, Rockanje*	102	4.03	12.400	4,30	3,56	533	441	2.802	400
	vof B. D. Stuij, Ottoland*	167	4.08	12.844	3,98	3,39	511	435	2.742	393
	vof A. Bikker, Noordeloos	68	4.06	11.714	4,35	3,72	509	435	2.729	500
Limburg	mts. Hereijgers-Gommeren, IJzendijke**	118	4.02	12.471	4,10	3,49	512	435	2.740	431
	mts. O. B. en S. de Vlieger, Ouwkerk	52	5.03	11.945	4,36	3,54	520	423	2.704	414
	Kaasboerderij Schellach, Middelburg	82	4.08	11.380	4,27	3,76	486	428	2.655	461
	G. J. Schouwenaar, Wemeldinge	55	4.10	12.104	3,87	3,54	469	429	2.633	460
Flevoland	P. den Boer, Zierikzee**	51	4.00	12.057	4,11	3,42	495	413	2.621	396
	Vreba Melkvee bv, De Rips*	235	4.01	14.249	3,83	3,35	546	478	2.986	470
	zuivelboerderij Wismans-van Fessem, Oosterhout**	72	4.05	12.996	4,22	3,57	548	463	2.921	449
	mts. Boekhorst-v.d. Boom, Sint-Oedenrode**	86	4.04	12.926	4,06	3,46	525	447	2.815	412
Limburg	Van Wezel-de Roy, Roosendaal**	111	4.01	12.542	4,10	3,58	514	449	2.797	392
	landbouwbedrijf Van Creij bv, Landhorst	175	4.07	12.284	4,50	3,49	553	429	2.794	425
	E. Ubachs, Epen	67	4.08	12.712	4,20	3,41	533	434	2.777	432
	R. P. A. J. Ketelaars, Nederweert**	150	4.00	12.611	4,06	3,52	512	443	2.774	378
Friesland	Angels Holsteins, Meijel	105	4.08	12.443	3,98	3,46	496	431	2.696	410
	M. Rongen, Ysselsteyn*	91	4.02	12.517	3,95	3,39	494	424	2.666	466
	J. G. en R. H. M. Timmermans, Maria Hoop**	103	4.06	11.670	4,33	3,55	506	414	2.642	406
	mts. P. en M. Bosscha, Bant (Fl.)**	63	4.02	13.579	3,89	3,52	529	478	2.948	456
Groningen	melkveehouderij Benthemmer vof, Ens*	97	4.05	13.283	3,71	3,46	492	460	2.806	458
	mts. J. F. en E. Ruijter, Tollebeek**	103	5.01	12.327	4,28	3,50	528	431	2.753	415
	melkveebedrijf Van der Wal vof, Urk	68	4.00	11.939	4,22	3,54	504	423	2.672	355
	mts. A. P. T. en C. M. J. Hengel-Klessens, Almere	145	4.05	11.657	4,36	3,59	508	419	2.665	395

Tabel 5 – Top vijf bedrijven voor ejr per provincie in het mpr-jaar 2017-2018 (* = driemaal daags melken, ** = melkrobot)